

Med internationell förteckning

Air Force Exercise -99

nella

Air Force Exercise -99 var namnet på en av årets viktigaste övningar för flygvapnet. Den var också samtidigt ett genrep inför nästa års stora övning Baltic Link 2000. Den blev också den första flygvapen övningen som genomfördes helt på engelska. Flygvapnet har nu tagit ytterligare ett viktigt steg till anpassningen för att kunna samverka med andra länders flygstridskrafter i en internationell miljö.

Av PETER LIANDER

Air Force Exercise -99 genomfördes nyligen vid F 17 Kallinge. Övningen pågick under fem dagar i månadsskarven augusti-september.

Det engelska namnet på övningen var ingen slump. En av Forsvarsmaktens huvuduppgifter är att kunna delta i internationella insatser. Som ett led i denna inriktning har flygvapnet fått i uppdrag att senast det kommande årskiftet kunna ställa upp internationellt med AJS 37 Viggen i en reducerad spaningsflygdivision.

För Jaktviggen är målet att man skall kunna delta i PFF-övningar, för att på så sätt ge personalen erfarenhet från internationell verksamhet.

För att nå dessa mål har flygvapnet vidtagit en mängd åtgärder. Ett exempel är att all flygtrafikledningskommunikation och till viss del stridsledning numera sker på engelska.

Ledstjärna i utvecklingsarbetet är ordet interoperabilitet. Det betyder inte bara att materielen skall anpassas till nya förutsättningar. Personalens kunskaper måste också breddas. Det innebär för alla en stor förändring att använda eng-

elska som det självklara språket och att jobba efter andra planeringsmodeller och ordervägar. Därför har hela planläggningen och genomförandet av övningen skett på engelska.

– För mig betyder interoperabilitet ”förmåga att fungera tillsammans”, säger överste **Christer Salsing**, övningsledare och till vardags chef för övnings- och utbildningsavdelningen vid Flygvapencentrum i Uppsala.

Övningen var också en generalrepetition inför den stora ”in the spirit of PffP”-övningen Baltic Link 2000 som skall äga rum vid F 17 i augusti nästa år. Det är en stor övning som kräver en noggrann planering för att allt skall klaffa.

– För oss var det bra att regeringen tog beslutet om PFF-övningen redan innan Air Force Exercise. Det gjorde att alla inblandade nu fick ännu högre motivation till att göra en bra insats, kommenterade överste Salsing.

Finska observatörer

Den finska besöksgruppen bestod av piloter, tekniker och flygstridsledare som passade på att studera de metoder som

tillämpades under övningen. Finland har inte tidigare deltagit med flygstridskrafter i PFF-sammanhang och man ser det nu som angeläget att delta.

– Vi har övat en del med att använda engelska, men inte så mycket ännu, berättade en av de finska Hornet-piloterna under en genomgång för de svenska kollegerna.

Han såg för övrigt positivt på möjligheten att kunna delta i Baltic Link nästa år. Det finska flygvapnet planerar att då delta med två F-18 Hornet samt stridsledningspersonal och tekniker.

Engelska skyltar

De som besökte F 17 under dessa dagar kunde inte undgå att se att något speciellt var på gång. Överallt fanns det skyltar med engelsk text, exempelvis hänvisningar till olika stabsplatser och busshållplatser. En nog så viktig detalj när hundratals icke svensktalande personer skall hitta rätt på främmande basområden.

En av hangarerna användes som en provisorisk matsal och där hölls också

En av många engelskspråkiga skyltar som fanns på flottiljområdet under Air Force Exercise - 99.

Fänrik Annika Ivner från F 16 i Uppsala överlämnar loggboken till löjtnant Johan Lindqvist från F 4 på Frösön inför ett flygpass.

Under Air Force Exercise -99 övades bevakning av en flygförbudszon. Om ett främmande flygplan upptäcktes i området hade Viggen-piloterna till uppgift att bland annat göra en visuell identifiering. Därefter skedde rapportering på engelska per radio till flygstridsledningen, en så kallad Inflight report.

genomgångar för den berörda personalen. Varje övningsdag började med en stor genomgång av dagens verksamhet. Här presenterades förutsättningarna med hänsyn till övningsspelets olika faser, väderprognoser med mera. Följdriktigt avslutades varje dag med en "mass-briefing" för alla deltagare.

På plats i Kallinge fanns också personal från samtliga flygflottiljer. Piloter från varje flygdivision var där, liksom flygstridsledare från alla stridsledningsenheter. På den tekniska sidan fanns det respresentanter från alla flygunderhållskompanier. Tanken bakom detta är att de berörda vid hemkomsten till sina ordinarie förband skall kunna delge sina kolleger om erfarenheterna från övningen.

Flygförbudszon

Flygövningen genomfördes med åtta JA 37 Jaktviggen och två AJS 37 Viggen. Piloterna representerade landets samtliga flygflottiljer.

FlygvapenNytt gavs tillfälle att under en eftermiddag följa flygövningarna ifrån en radargruppcentral med kod-

Fänrik Robert Eliasson från F 16 i Uppsala, i färd med att fylla i loggboken till en JA 37 Viggen.

namnet "Myran", som är belägen insprängd djupt inne i ett berg några mil från Kallinge.

Major **Paul Olofsson**, chef för anläggningen, förklarade läget:

– Vi använder F 17:s normala flygövningsområde, som mestadels är beläget över hav. Där störs ingen och området belastas heller inte av så mycket civil flygtrafik. Det är gynnsamt ur flygsäkerhetssynpunkt.

– Blir det dåligt väder i området söder om Gotland och södra Öland, där vi nu övar, kan vi i stället använda luftrummet över sydöstra Småland och Blekinge.

I en av ordersalarna sker en genomgång för flygstridsledarna inför ett kommande övningspass – och språket är förstärkt engelska. Förutom den svenska personalen finns också tre finska flygstridsledare på plats. Övningsledaren är nöjd med hur det har fungerat tidigare under dagen, men påminner om en del detaljer där det gjorts små missar. Inga av allvarlig karaktär, utan

sådant som hör ihop med ovanan att använda ett nytt språk.

I ett av berganläggningens många rum finns stridsledningscentralen. Där är belysningen dämpad och rummet lysas nästan enbart upp av en stor översikts-tablå med olikfärgade lysande texter och radarskärmar som så kallade ppi-bilder. Flygstridsledarna har fördelat sig på tre olika stationer för att därifrån leda de olika Viggen-rotarna. Var och en delar sin plats med en finsk kollega som sitter med som observatör och elev. Tanken är att de skall lära sig metodiken, för att under övningens senare del själva leda de svenska piloterna.

Radarskärmar visade nu att sex flygplan, fördelade på tre rotar, hade intagit olika beredskapslägen för att ligga och spana av sin tilldelade del av flygförbudszonen. Det går till så att planen flyger och radarspanar mot en förutbestämd punkt. På ett visst avstånd från punkten vänder man och flyger tillbaka cirka tio kilometer innan man vänder tillbaka.

Banan flygs enligt detta mönster ända

Officerare från det finska flygvapnet fanns på plats under Air Force Exercise - 99. Tre flygstridsledare följde verksamheten i en radargruppcentral och deltog även aktivt i flygstridsledningen.

Flygövningarna leddes från en underjordisk radargruppcentral.

till dess det ges information om att ett mål befinner sig i eller på väg mot flygförbudszonen.

Plötsligt dyker det upp några ekon på skärmarna – flygplan i det förbjudna området. Flygstridsledaren för det aktuella området ger instruktioner – på engelska – till jaktrotten som patrullerar i den södra delen av övningsområdet.

Identifiering

Rotens uppgift är nu att flyga an mot det okända flygplanet för att identifiera det. Ett förfarande som följer samma prin-

ciper som under många år tillämpats av den svenska incidentberedskapen.

När rotechefen så småningom har visuell kontakt med det främmande planet anvisar han en kurs med riktning ut ur förbudszonen. Dessutom lämnar han per radio en "In Flight Report" d v s en redogörelse för målets nationalitet, kurs, fart och höjd.

Allteftersom övningen fortlöpte engagerades även de övriga jaktrotarna. Karaktäriserande för den engelska konversationen mellan piloter och flygstridsledarna var att man tog det lugnt. Det var viktigare att göra rätt än att rabbla engelska fraser i "kulsprutetakt". I bland märktes det att det inte var så lätt att finna rätt ord när det skulle gå fort.

– Vad heter kursavvikelse på engelska?, utropade plötsligt en av flygstridsledarna halvhögt ut över rummet.

Just övningen i att tillämpa den engelska terminologin upplevdes av alla som berikande, men inte alltid så lätt.

– Flygningen i övningsmomenten är inte så svårt. Men det är mycket nya kodord och engelska glosor som man helt enkelt måste lära sig, kommenterade kapten **Jörgen Nilsson**, F 16 Uppsala, med 20 års erfarenhet som jaktpilot.

Bra för framtiden

Överste **Christer Salsing** var nöjd efter övningsveckan:

– Jag tycker att vi uppnådde de mål

Glosorna svårast

vi ställt inför övningen. De inblandade tyckte att svårighetsgraden låg på en bra nivå. Det visade sig att övningsupplägget var rätt.

– Viktigt för resultatet var också att så många olika yrkesområden blev övade. Det var inte bara piloter och flygstridsledare berördes, utan också flygtekniker och sambandsofficerare.

– På en del håll märkte vi förstås att vi behöver lära oss mera, men det var också vad vi hade förväntat oss, säger Salsing och fortsatte:

– Det är också glädjande att vi redan nu hade observatörer från det finska flygvapnet på plats här på F 17. Deras synpunkter på genomförandet av övningen är värdefulla för oss under den kommande utvärderingen.

– De var ombedda att inte bara passivt observera skeendet, utan att gärna komma med synpunkter. Det blev därför ett givande samarbete för alla parter. ■

– Flygmomenten var inte så svåra, men det gäller att lära sig nya kodord och glosor när flygstridsledningen sker på engelska, kommenterade kapten Jörgen Nilsson efter ett flygpas.

Löjtnant Leif Bergsell är flygstridsledare och tjänstgör i radargruppcentralen Myran.

En av flygstridsledarna som deltog i övningen Air Force Exercise -99 är löjtnant **Leif Bergsell**. Han tillhör F 17 i Källinge och har sin dagliga gärning vid radargruppcentralen (rrgc) "Myran" som tillhör F 17.

Leif tillhör en grupp som introducerat det engelska språket på sin arbetsplats.

– Jag ingick i en grupp som i våras fick en introduktion i stridsledningsengelska vid F 20 i Uppsala, berättar Leif. Vi var en från respektive Stril-anläggning och därefter har jag fört kunskaperna vidare till mina kolleger här på "Myran".

– Vi höll på i två dagar med språkträning och simulering av olika situationer.

Vad är svårast?

– Att lära sig glosorna, vilket man helt enkelt måste, säger Leif Bergsell. Men ofta är orden väldigt logiska och det är lätt att associera dem med något.

Flygvapnets officerare har en bra grundutbildning i engelska, hävdar Leif.

– Men det gäller att komma över tröskeln att våga tala engelska, där har nog de yngre officerarna ett försprång jämfört med lite äldre kollegor. Men alla

ser positivt på övergången, det är inte så svårt som folk tror. Det blir ju också roligare när man märker att det fungerar, vilket inspirerar till att lära mer.

Leif Bergsell tycker att närvaron av de finska flygstridsledarna är ett givande inslag i övningen.

– Det är kul att ha dem här. Det ökar motivationen till att tala engelska. Annars känns det lite konstlat när man talar engelska med sina svenska kolleger här i berget, säger han. Det är också viktigt att träffa dem och utbyta erfarenheter, vilket är givande, tycker han.

När Air Force Exercise -99 är över tycker Leif Bergsell att det är viktigt att man inte slappnar av när det gäller tillämpningen av engelskan. På vissa förband används engelska vid stridsledning, men ännu inte på F 17. Efter övningen återgår personalen på "Myran" till det normala, där all flygstridsledning än så länge sker på svenska.

– Vi måste komma på ett bra sätt att lägga in engelskan i våra dagliga övningar. Svårigheten ligger i att finna rätt balans på tillämpningen. ■